

LA ESCENA CATALANA

BARCELONA 15 DE FEBRER DE 1913

Any VIII Núm. 332

15 cèntims

El gran actor TALLAVÍ
EN LA INTERPRETACIÓ DE «EL MÍSTICO», (ACTE PRIMER)

Segón folletí (32 planes) de la comedia en tres actes, de Morató, La casa de tothom

CARA I CREU

La primera sortida amb l'estranger

SPLÈNDIDA ciutat—declama l'estranger—magnífica, la vostra Barcelona! La primera impressió es de vida i riquesa. Digne Capital de un poble dedicat al comerç i a l'indústria però que pensa també, fruit-les, en les coses de l'art. Ja se'm fa tart, ja'm triga veure les variades manifestacions de vostre teatre nacional que tant he admirat i aplaudit en mos viatges. Aquesta nit mateixa, si no hi teniu inconvenient, podem comensar la visita a vostres sales d'espectacles. No'm feu esperar més, que m'impaciento!

Tan enganyat i plé de falces il·lusions venia aquest pobre estranger entusiasta, que'l Cronista temé desenganyar-lo de cop i volta. Resolt a passar temps, el treia a passeig de dies i el tancava de nits, amb diverses excuses. I procurava, mentrestant, proporcionar ses idees a la dolorosa realitat vigent. Però es tan amarc lo que passa, tant desconcertador i difícil de dir a qui espera de nosaltres un xic de normalitat i robustesa, que la historia moria tot just se comensava. Jo no sabia, no podia pas confessar la deixadesa, la miseria, l'apatia, els desacerts dels uns i els altres, la indiferencia general, que han fet possibles tantes runes. Jo no trobava actitud airosa, ni paraules justes per caure així, sense pena ni gloria, davant dels ulls que, coneixent món, havien après de mirar amb simpatia la meua terra... Perxò, decidit a passar dies per empènyer setmanes, retardava les excursions nocturnes esperant que l'estranger ens deixés en pau amb la seva curiositat europea. Així vetllava jo, de tant trista manera i vergonyosa, pel bon nom dels catalans!

Però el vetllar no hi valia, car l'estranger, sempre despert, volia córrer. I a la septima nit, quan ja l'havia tancat a casa amb l'excusa de l'humitat barcelonina, l'estranger que protesta amargament contra la meua tirania. No hi hagué més remei. S'imposava cedir, obrir la porta, mostrar la nostra tragedia. Final-

ment l'estranger podria «gosar la delícia de veure, (son les seves paraules) en son bressol de naixensa—pobre bressol abandonat!—aquest Teatre Català que, corrent món, tant l'entusiasmava.»

I una flamarada de vergonya m'encén tota la cara.

..

Caminem Rambla amunt. Agil l'estranger, bellugadiç, alegre. Jo cap cot, desmaiàt, perduda l'esma.

—Per on comensarem? On anirem avui?—pregunten aprop meu amb tò d'esperensat, com qui cerca una guia intel·ligent per a triar de moltes maravelles.

—Ja es tard. Més de dos quarts de dotze...—murmura el misser que li fa companyia, amb desitjos vehements de fondre's.—Estàn apunt d'acabar per tot arreu...

—Sabeu qué podem fer?—inssisteix l'home. —Dedicar una horeta a vostre teatre líric. Una estona de música'm serà forsa agradable. Demà veurem el drama i la comedia declamats...

Oh atreviment, potencia de una imaginació ben impressionada! De manera que en el desert d'espectacles a la catalana que'ns rodeja; tu hi forges tot un teatre líric? Ets justa, ets ponderada, però, imaginació de l'estranger. Verament, si la nostra escena fos tal com degué semblar-te corrent món, tindriem aquesta manifestació de l'art teatral a Barcelona. No'ns manquen actors especialistes. En Morera, en Pahissa, el mateix mestre Vives, son músics catalans. «La alegria que passa», «La nit de l'amor», «La barca», «Pícarol», «La reina vella», «La santa espina», «La presó de Lleida», etc. no foren ja una realitat ben encoratjadora? Doncs què's ha fet aquest caliu que de mica en mica se'ns tornara un gran foc? Pluja de indiferencia hi ha caigut a sobre i les cendres esventades. Fem i desfem inutilment. Els peus esbullen lo que'l cap arbitrava.

Som inquiets, variables en les tasques or-

denades i constants, solament, en la anarquia... Hem perdut, no tenim,—ja ni senyal, ni rastre, ni vestigi,—d'aquell teatre líric de tant bella naixença!

Erem davant del Tivoli.

Aquí va fer-se—vaig dir al estranger,—el primer ensaig seriós del gènere que acabeu d'anomenar-ne. Foren dies de gloria. El mateix mossen Cinto Verdaguer, nostre altíssim poeta, no desdenyà col·laborar-hi.

—I fa molts anys d'això?

—Dotze o quinze deu fer-ne. Sembla un somni...

—Comparat amb lo d'avui? Perque a hores d'ara—replicà l'estranger—l'obra serà esplèndida, robusta, digne del poble català?

No vaig voler, no vaig gosar desenganyarlo. Amb paraules duptoses, imprecises—les galtes roges, els ulls baixos, el cap cot,—vaig contar-li no sé què de una empresa que actuava només durant la primavera...

—Ara al Tivoli—afegeixo—hi tenim...

—Declamació?

—Teatre líric també... però castellà!

I desseguida, prenent-lo pel bras, com acudint-se'm una idea lluminosa, vaig afegir amb grans extrems:

—Sabeu què podem fer? Entrar a Novetats.

—Hi haurà la Xirgu, veritat?

—No. Hi ha les foques.

I veient sacrificar peixos i més peixos a la voracitat ensinistrada de les quatre foques humides, va acabar-se la primera nit d'empenyes...

—Però aon m'heu portat?—acusa l'estranger al sortir del teatre.

—Tingueu paciència...

—Sort que demà serà un altre dia!

—Teniu raó!—li contesto. Però, baixet, suspirava:—No pas per tu, ni per les teves il·lusions. No pas per mi, ni per les meves angúnies. No pas per Catalunya, ni pel seu bon nom...

I la segona sortida esgarriosa amb el meu estranger, ja serà detallada, punt per punt altre cop, en el número vinent de LA ESCENA CATALANA.

AD

PRINCIPAL

Conten de l'actriu donya Carme Cobefia, que la darrera vegada que sigui a Barcelona (temporada anterior al Teatre Principal) s'amargà extraordinàriament per la manca de concurrència a ses funcions. I com fos inclinada a cercar-ne la causa, plena de l'amor propi en tot artista suposat, heus-aquí que trobava explicacions en tothom i tota cosa, fóra d'ella mateixa. Així—se diu que diuen—que finalment trià culpable i sobre la Empresa del teatre feu pesar la responsabilitat de l'ausència de públic. «Aquest senyor—declamava la actriu contra cert empresari—es qui allunya la gent. S'ha guanyat una col·lecció d'antipaties, s'ha fet impopular, i ara jo pago la festa.» I tant a la valenta se prengué l'aclaració, la senyora Cobefia; tant al peu de la lletra l'aplicava, que així mateix volia fer-ho públic en la funció de benefici. «Moltes gràcies, senyors—projectava esplaïar-se entre les ovacions—estimo vostra deferència. Solament sento que'l desacert de l'empresari us hagi privat d'assistir amb freqüència al teatre i a mi de ser-vos més agradable, però penseu que jo no'n tinc la culpa de lo passat, perque venia enganyada...»

Conten que conten que calgué quart i ajuda i la influència de una alta personalitat artística, per a conseguir que no tirs avant amb son propòsit la coratjosa donya Carme Cobefia...

Siga com vulga, tingúes raó o no tanta aquella actriu que volia posar els punts sobre les *ii*, això que passa amb el Teatre Principal va picant en historia. Comen sen no anunciant els espectacles en els diaris catalans. *La Veu i El Poble*. Segueixen no invitant a la premsa; o invitant-la, amb excepcions enutjoses. I sistemàticament, de una manera categòrica, neguen *beligerancia* a tota publicació que no creuen incondicional de la empresa. Així, les temporades s'inicien amb fredor de comentaris, segueixen *sota cero* i acaben a Siberia. I els que son entre mitg se gelen i cor-gelen que no hi valen mereixements i simpaties. Han de viure, exclusivament, del favor espontani del públic. I en els temps que corren, de cinemes i atraccions, ja es sabut com el públic viu als núvols i com calen Poblet i Santes Creus per cridar-li l'atenció sobre coses de teatre...

La que resta apuntada, es regla general. Resa, doncs, per tota companyia. *Ergo*, la senyora Cobefia tenia, en lo que deia, molta part de raó.

Qui la tindria tota la raó, qui's queixaria, si's queixés, amb motiu i fonament ben sòlid, fóra la senyora Italia Vitaliani.

Les companyies estrangeres, com cap altra, necessiten la propaganda de la premsa. La llengua en que declamen, el caràcter exòtic de les obres que solen representar, son obstacle i barreres que s'oposen al favor popular sino venen compensades amb entusiastes

elogis i constants panegírics de diaris, revistes i adhuc revistetes.

Més a més: a Catalunya, a Barcelona, el públic que s'interessa per certes manifestacions de l'art dramàtic, sol ser, sortosament, catalanista. Es una observació que creiem justa, precisa. La Guerrero, per exemple, pot prescindir aquí de la propaganda dels periòdics catalans. En canvi en Zacconi, la Mariani, en Paladini, en Garavaglia, etc., visqueren del caliu que encengué la nostra premsa entorn dels seus noms. Recordeu *Juventut*, que parlà de tots ells en llargs articles sensacionals. *La Veu de Catalunya*, recordeu-la, que glorificà en Zacconi i fou qui s'adonà, primer que ningú potser, de les condicions excepcionals de la senyora Vitaliani...

I títuls i mes títuls de periòdics catalans podríem apuntar; prestigiosos els uns si humils els altres. Però tots a la una, generosos, ardents, alçant la veu en prò de la companyia estrangera que'ns visitava. I conseguint, a copia de constància, formar ambient, crear partit, alçar creuada a favor de l'artista predilecte. Així s'expliquen aquelles temporades exemplars, enteridors, en que una multitud que quasi no entenia la llengua amb que li parlaven, seguia emocionada, vibrant, entusiasta, totes les peripecies de un drama amb prou feines comprés...

Doncs negar tot això, semblant col·laboració de la premsa catalana a la campanya que realitza actualment a Barcelona la companyia Vitalini-Duse, sembla la trista missió reservada a la Empresa del Teatre Principal.

No'ls envegem la tasca ni es per ells que'n sentim les conseqüències. Lo que'ns dol i ens apena, com a catalans i admiradors que som dels artistes forasters que tenim entre nosaltres, es que paguin justos per pecadors i pugui atribuir-se a refredament del públic lo que es fruit indiscutible del desacert de un Empresari.

Per què, posem per cas, no s'ha parlat encara, desde *La Veu de Catalunya*, de les representacions de la Vitaliani? Mireu la secció d'espectacles del diari. No hi trobareu l'anunci del teatre Principal. Tampoc, segurament, s'ha rebut la invitació per assistir-hi.

Doncs què havia de fer *La Veu*? Correspondre al menyspreu, al despreci, al desdeny intencionat, ab unes llargues ressenyes aduladores?

Callar. Es lo correcte. Lo just. lo merescut, fora combatre, mal parlar de la Empresa que guarda sempre, per la premsa catalana, un geste despectiu...

Lo pràctic, lo que'ns ha semblat més pràctic a nosaltres, es parlar clar, dir les coses pel seu nom. Denunciar a n'en Duse, advertir a la Vitaliani, això que està passant; aquest abús de confiança que cometen amb ells.

Allunyen sos amics de l'escenari i els concurrents de la sala de espectacles!

Els fan servir d'instrument de petites venjances!

Els priven dels honors de un triomf artístic i els llençen a un mal negoci!

Aquesta es la veritat, senyors, per amarga que sembli. I l'apuntem aquí ab dolor i vergonya. Convençuts, però, de que la cosa no tindrà remei si els més intere-

sats en evitar-la (en Duse i la Vitaliani) no's decideixen a intervenir-hi, amb resolució i energia.

De lo contrari, foren sobrers els paliatius. La premsa catalana ofesa, molestada, passaria per alt—tal com sembla sol·licitar la Empresa,—les representacions del Principal. I la buidor del teatre fèra cosa sensible, amargadora, trista—tot lo que vulguin,—però crònica de veres.

ROMEA

També els d'aquesta casa volgueren probar fortuna amb *El misterio del cuarto amarillo* de melodramàtica recordació. Va anunciar-se la estrena, però venturoses circumstàncies l'impediren. Mentrestant, mansament i recatada, moria l'obra en l'escenari del teatre Espanyol. Algú vetlla, doncs, per la prosperitat dels negocis de la empresa de ROMEA que no està pas en *Agujas huacas* i *misterios* més o menys transparents, sinó en el repertori còmic, *Petit Café* per exemple; ja que en Larra atreu públic i'n manté l'alegria. També en lo dramàtic fan forrolla, si saben escullir obres artístiques. En Gimenez, l'Abadia i en Guitart les defensen amb talent i acert extraordinaris. Proba *Magda*, que deixà un bon recort. Així *Un drama nuevo*, *Maria del Carmen* i altres produccions interessants.

El bon camí ja'l saben i tan debó que'l seny no'ls manqui per a seguir-lo.

La Rafaela Abadia, primera actriu, demostra bon gust i deferencia escullint *La Pecadora* den Guimerà, per la funció de benefici que celebra avui dissabte. Hi assistirem amb aquella alegria. I, de passada, hi durem aquell estranger entusiasta que tenim a Barcelona. De una manera o altra tenim obligació de demostrar-li que encara belluga, a Barcelona, el Teatre Català que el nostre foraster acaba de veure triomfar fóra de Catalunya.

ELDORADO

Aquella bona planeta que tiràrem a favor den Tallavi, troba afirmació en el treball de l'artista i confirmació en l'actitut del públic. En Tallavi, que anys enrera visità Barcelona prometedor, torna format completament i la concurrència que honra ses funcions, per lo nombrosa i entusiasta, sabrà fer-li justícia.

Tal comediant hi haurà, sorollós, bellugadig i mancat de mesura en veu i gestes, que us fassi un gran efecte mentres el veureu representar. Es un farsant aquest home i us enganya amb extrems i estridències. Ho noteu desseguida. Amb tot, insensiblement, se us endú, dominant vos, i acabeu aplaudint-lo. Però vé que la funció ha finit i al deixar el teatre ja ningú's recorda més de l'actor ni de l'obra que representava.

Doncs amb en Tallavi passa al revés. Sobri, aplo-mat, naturalíssim, no representa una obra sense haver-la estudiada llargament. Procura penetrar el personatge, matisant-lo amb una pila de detalls de bon observador. I al encarnar-lo, cenyeix i disciplina ses facultats artístiques al servei del model que s'havia proposat. Perxó resulten sempre interessants ses creacions ferint-vos, no tant per la vibració i efectes impensats, sinó per la intensitat i conseqüència amb que son presentades. Res de particular, de moment, semblen oferir treballs semblants. Però vé que sortiu del teatre i aleshores us adoneu, de sobte, de la gran eficàcia de l'actor. La figura us prengué, son recort se us

presenta ja engrandit. Evocant-la, s'intensifiquen ses paraules, prenen relleu inusitat sos gestes. I obra i comediant, en aquesta revisió, tenen les proporcions de les coses conegudes d'aprop, viscudes amb totes ses complexitats... Així actua en Tallaví, de tant noble manera ens impressiona. I això val més, sens dubte,—sospitem—que un gran castell de focs artificials encès amb aires de genialitat i transcendència.

Altre aspecte notable de l'actor, es la ductilitat artística que demostra, passant de la comedia al sàinet, del drama a la tragedia. Sos afinats procediments de composició permeten el miracle. Com que mai s'abandona, no sab ni vol improvisar. A petits detalls, pedra sobre pedra, construeix els personatges. No es invassor, no pretén imposar-se al primer esbós. Ans es calculador i penetrant amb subtilitat i pausa.

Se proposa, primer, emocionar-vos o fer vos riure. Ho consegueix. Molt bé. Doncs partint d'aquí seguirà posseint-vos. I ja teniu com, còmica o dramàtica la figura, la vesteix i completa a son albir i pel camí que li convé segons el gènere. Insinuant, suau, amable, us ha fet seus. I al dur-vos on volia, sols li ha calgut, per vèncer, seguir desenrotllant son sistema tant fi, tant sugestiú, tant personal...

El adversario, El místico, Hamlet, Amo y criado. Aquestes son les principals obres que ha interpretat fins ara en Tallaví. Esperem veure-li *Espectres* i les altres produccions que anuncia. Tornarem a parlar de l'artista, amb més amplitut, analitzant son treball però ja en concret: sobre alguna de ses creacions més notables.

Mentrestant, siguin aquestes ratlles de coral felicitació i ben vinguda. D'agraïment també, ja que la representació de *El mistic* den Rusiñol fou acte d'homenatge a un autor del Teatre Català.

La companyia que porta en Tallaví es correcta i es-

tudiosa. Alguns elements sobressurten del quadro. Ja tindrem ocasió de elogiar-los en les següents ressenyes.

ESPANYOL

Sobrevivir-se, drama en tres actes i un pròleg de Don Joaquim Dicenta, conegut un èxit estimable. Un títol més, una obra més que apuntar a la llista de son autor, sense massa gloria que atorgar-hi ni, d'altra part, gens de menyspreu per sa personalitat. *Sobrevivir-se*, fruit de un vibrant temperament, així com *Juan José*. Amb la aventatge, per la darrera, de que quan va estrenar-se representà un atreviment, fou una novetat. En Dicenta, aleshores, se donà per autor definitiu i s'adormí damunt dels seus llòrers. Passà temps. Impertèrrit, l'autor de *Juan José* reproduïa son sistema. Cada cop però, com se comprèn, amb més desharmonia amb les corrents literàries que avensaven, mentres ell persistia amb idèntic tecnicisme i visió de les coses.

Les obres den Dicenta, doncs, semblen anar de més a menys. Es un engany, una il·lusió. Els mèrits de l'autor i adhoc l'acert en exterioritzar-los, son els mateixos. Lo que canvia, lo que evoluciona, son els gustos del públic, les orientacions de la crítica. Però no ens sorprenen ni encanten avui, com abans ens encantaven, les brillants declamacions i atrevides que l'autor ens serveix. L'art d'escriure comedies, sortosament, no se ha encallat com en Dicenta.

La companyia del Teatre Espanyol estudià *Sobrevivir-se* amb amor, encarnant-lo amb acert. Se distingí, com era de llei, Don Ricardo Calvo. Sobri, intens, declamador esquisit, presentà una figura correctíssima i justa, així en la prosperitat com en la desgracia que abat el personatge. El públic premià, merescudament, son treball artístic.

• SOCIETATS RECREATIVES •

Joventut Autonomista Catalana

Se representà el diumenge el drama d'en Santiago Rusiñol *El mistic*. El senyor Forga, en el paper de *Mossen Ramón*, estigué admirable, demostrant que'l va estudiar amb molt afecte; molt bé els germans Virgili, com també la senyoreta Esplugas, quin treball cada dia agrada més; ajudant al conjunt els senyores Vera Comes, germans Llasat, Esplugas, Brició, Vidalet, y Gironés.

El públic sortí satisfet y no escatimà aplausos per aquests modestos aficionats.

Ateneu obrer del districte II

La xocolatereta fou l'obra de torn pera el diumenge, dia 9, i fou posada amb tota propietat, alcançant-hi merescudissims aplaudiments tots quants artistes varen tenir la sort de pendre-hi part.

Els Garrigó y Boquet, personatges els més visibles de l'obra, afortunats sempre, com també ho podem dir dels senyors Viñallonga, Guiu, Fabregas, Valls, Font i Simón.

Ateneu obrer del districte III

La *guinyolada* Perbellini deixà tant trist al auditori, veient els aparells funeraris de Santa Maria del Mar, sentint una explosió en escena i presenciant una *nyonya gitana*, que pot ser a hores d'ara algun concurrent ja fa malvés.

Nosaltres que no els hem escatimat elogis en aquestes mateixes columnes, hem de consellar-los que fugim d'aquestes barbaritats que ni instrueixen ni aporten utilitat a nostra escena.

Elenc Artístic Berenguer

En aquest espai local s'hi han representat les obres *Vaga, Embolics, Nit de Reis, Ginjol Rabadà* i *El cant de la sire-*

na. Hem de fer constar la tasca meritoria dels estudiosos aficionats senyores Berenguer, Estorch, Amills, Martí, Folch, Julia Amat, Surcol, Bosch i els nens Gutierrez, Bonasi Vall i León.

En ensaig, *De pecador a Sant, Frasech Rusch* i l'obra infantil *Els Orfanets*

Sol Ixent

Aquesta entitat novella i favorescuda per joves aficionats i escriptors novells, posarà en escena, diumenge vinent, les obres *Grapa de ferro, Julge i part* i *La malaltia de moda*, baix la direcció dels senyors Ventura i Farrés.

En estudi: *Com s'enreda la troca*.

La Marguerida (Gracia)

L'últim diumenge, l'Agrupació «Talia Jova» que dirigeix en Pere Calveras, representà'l drama de teatre catòlic *Maleit de Deu*, en quin despenyo s'hi llui-ren de debò els senyores Carratalá, For-

naguera, Mateu, Angelats, Talón, el noi Fornaguera i altres que no recordem. En el primer quadre la comparsa complí molt rebé, mereixent en conjunt l'elogi unànim de la concurrència.

Centre Pla de Bages
(Aribau, 21.)

Diumenge dia 16, nit, tindrà lloc una extraordinària funció d'honor an en Santiago Rusiñol, posant-se en escena *El Mistic* y *El Triomf de la Carn*.

Ateneo de Sant Lluís Gonzaga
(Sant Martí-Clot)

La companyia d'aquest Centre posà en escena, el diumenge dia 2, les obres dramàtiques en un acte *Catalunya* i *Il·lusions*, sortint bastant arrodonides per tots els qui prengueren part, sobresortint en aquesta última el senyor Freixa i el noi Foz.

El monòlec *casall*, a càrrec del senyor Bonsoms, molt acceptable, divertint a la concurrència.

Agrupament «Flors de Cingle»

Aquest agrupament celebra avui dissabte dia 15 i en son hostatge social (Ginebra 19, Barceloneta) una funció en honor de l'eminent poeta i dramaturg Ignasi Iglesias; posant-se en escena el drama en un acte *Juventut* i la darrera producció de l'homenatjat *L'Home de Palla*. A la festa ha promès assistir-hi el Poeta del poble.

Donades les rellevants simpaties amb que compten els modestos però actius comedians que integren l'agrupament «Flors de Cingle», i lo important de la festa, els augurem un bon èxit.

Cine-Saló Familiar (Poblet).

El dimecres, dia 9 i diumenge últims, la companyia que actua en aquest local, ha representat, entre altres obres castellanes, les sarsueletes *Dormi Primer jo*, *Pantalones en danza* i *Lo somni de la Ignocència*. Totes elles foren interpretades per les senyores Masdeu (C. i J.) i els senyors Fiol, Masdeu, Rius i algun altre que no podam precisar, i tenim de confessar que demostraren haver estudiat ben poc i ensajat menys.

Es molt de agrair l'esforç de l'empresa d'aquest local per donar varietat al públic, esforços que s'haurien de veure secundats per la companyia, demostrant aquesta més bona voluntat en bé de l'art a que s'entreguen. Creiem que d'aquesta advertència no'n faràn cas omís els directors senyors Fiol i Mercader, posant-hi remei ja que a ses mans està.

Centre Nacionalista (Gracia)

El passat diumenge se posà en escena el drama d'Iglesias *Les garces*, en quina interpretació ratllaren a gran altura la senyora Guart i senyoreta Roca, molt ben secundades pels senyors Aviñó, Sala, Martell i Xucà. La senyora Cardalda i senyors Milà, Rodrigo, Casadesús, Jordà (A. i S.) i Renard, se portaren molt discretament, ajudant al bon èxit de la obra, que deixà molt satisfeta a la concurrència.

DE NOSTRES CORRESPONSALS

Tarrassa.—«Fraternitat Republicana». Diumenge passat inauguraren la sèrie de funcions de la temporada de Cuarema una companyia d'aficionats baix la direcció d'en Llorens Alsina, posant en escena el quadre dramàtic *¡Cria corbs!...*, executat molt bé per la senyoreta Antonia Fornés i els senyors Alsina i Verdaguer.

Representaren, además, la tragedia *Les esposalles de la morta*, distingint-se molt la senyoreta Fornés i el senyor Alsina en els protagonistes; además els senyors Rius i Fornés, i d'una manera especial el senyor Verdaguer, en el paper de «Capuletti». Estrenaren una bonica decoració deguda al pincell dels senyors Alsina i Pujadas.

Per fi de festa, s'executà la sarsuela *Un music de Regiment*. La senyoreta Fornés i els senyors Vinyals, Verdaguer, Rius, Fornés i Solà, ho representaren excel·lentment.

La concurrència sortí desitjosa de tornar-los a veure el diumenge vinent.

Molt bé per l'apuntador que no's deixà sentir en tota la vetlla.

Lleida.—«Saló Catalunya». Companyia Casals-Cazorla. Segueixen els èxits en aquest teatre. Els darrers que la companyia ha obtingut, han sigut representant *La verge boja*, i *Foc nou*, en quines obres la companyia del senyor Casals s'hi llueix de debò, especialment en *Foc nou*, on la senyoreta Cazorla en la «Carlota» consegueix un dels seus èxits més grans i personalíssims.

Además, durant la setmana passada, s'han representat les obres següents: *Don Gonzalo*, *El cor del poble*, *Terra baixa* i *Els hipòcrites*. La temporada promet ser brillant.

«Saló Portfoliograf». Companyia Ballart-Marsal. El dimecres, pel debut, posaren en escena el drama d'en Rusiñol *La mare*. El senyor Ballart, en el «Manel», hi estigué admirable. La senyora Marsal, en la «Rosa», perfectament. Els demés coadjuren al èxit amb bastant acort. El públic que sortí altament satisfet, els premià amb xardoroses ovacions al final de tots els actes, obligantlos a aixecar la cortina repetides voltes.

Fins ara només ens han donat dues representacions de la obra que ressenyem; tot lo demés que'ns han servit ha sigut estranger.

Reus.—«Patronat del obrer». Diumenge passat va inaugurarse la temporada de Cuarema posant les obres: *Un de sa-*

fio i Jesús Infant, quin dessempeño anà molt ajustat a càrrec dels senyors Ramón, Baget, Gonzales, Biscarrues Cerveró i Busquets.

«Centre Tradicionalista». El dimars de Carnaval, a la nit, donaren un'altra representació del sàinet den Saltiveri *Un mort resucitat* obtenint una felicitat executió pels senyores Basora, Sentis, Espasa, Ferré i Jansà.

«Centre Sabadellés» (Gelats) Han posat en escena el drama de Pitarrà: *Elliri d'aygua*. L'execució deixà quelcom que desitjar; l'actor còmic senyor Menéndez, recità el monòlec, *Municipal de punt*, que feu riure molt.

«Academia Católica». Al passat diumenge representaren la comedia d'en Baró *El joc dels disbarats*. L'interpretació, en conjunt, no passà de regular, salvant excepcions d'alguns que ho feren molt bé.

Cervera.—El dia 7 del corrent, diada de festa major, en el saló-teatre del casino Joventut Catòlica, la secció dramàtica de Sant Estanislau posà en escena el sàinet *Entre'l menescal i'l melje* i el quadre dramàtic *Pobre mare!*

«Teatre Principal». Els dies 6, 7 i 8, una companyia composta del actors senyores Pubill, Mantua, Bové, Torres, Cervera i Flaquer i les senyores Bozzo, Morera, Alegrét, Ortiz, Guardia i Vendrell, actuaren en dit teatre representant, el dia 6, la comedia dramàtica den Morató *La fortuna boja* i la pessa den Rusiñol *El pintor de miracles*. El dia 7 representaren el drama, traducció catalana, *Magda* i la comedia den Pous i Pagés *Un cop d'estat*.

El dia 8, Gran Funció de Gala en honor del Consell Regional de Vinyaters, delegats dels consells comarcals i socis que concorregueren a l'Assemblea, representant-se *Lo ferrer de tall*, den Pitarrà i *L'encís dels dieuit anys*, den Crehuet.

Hospitalet del Llobregat.—Diumenge prop-passat el «Chor» doctor Robert, que sosté el «Foment Autonomista», donà una festa que resultà ben hermosa.

Se cantaren diferents cançons, executant-ne algunes amb gimnasia rítmica, notant-s'hi en totes la molt lloable paciència i bon gust del director Joan Voltas. Finalisà la festa amb la representació de una sarsuela den J. Alcoverro i Carós i den Julià Vilaseca. La «Competència», que sigué molt celebrada.

NOVES Y COMENTARIS

Avui repartim els plects II i III (32 planes que corresponen als subscriptors) de la deliciosa comedia de costums

LA CASA DE TOTHOM

tres actes, den Josep Morató, L'èxit de l'obra, un dels darrers i més sorollosos del Teatre Català, serà reproduït arreu on la producció's representi. A la bondat literària de

LA CASA DE TOTHOM

i a les facilitats que ofereix per a ser posada en escena amb tota propietat, atribuïm el bon aculliment que el públic dispensa a la publicació de l'obra den Morató. Celebrem, doncs, haver satisfet, editant-la, els desitjos dels professionals i aficionals a l'art dramàtic.

Vagin com aclaració, comentari o complement de les veritats que's contenen en altre lloc d'aquest número, les següents ratlles retallades de *El poble català*:

«La venjança serà plaer de deus, però practicada per els mortals, pertota divinitat. Recorden els nostres llegidors aquell senyor Franqueza, tirà traviliari del teatre Principal? Si? Doncs segueix excitant la seva venjança contra'ls autors catalans, amb la tossuderia d'un diàbolic.

»La Vitaliani, fou pregada pera que representés alguna obra catalana. Tots sabem el amor que sent la gran actriu italiana per Catalunya i els seus artistes. Un amic nostre, li proposà la representació d'una obra de l'Iglesias, proposició que la Vitaliani acceptà entusiastament; però quan s'expressà el seu propòsit a l'esmentat Franqueza, aquest se regirà furios.

«—No, no ho toleraré. Ni de l'Iglesias, ni de cap autor del Sindicat. Unicament den Guimerà, però de ningú més.

»I el nostre amic, va tenir que explicar a la Vitaliani, les nostres baixes histories teatrals, acotant el cap, els ulls vergonyosos.»

Fora bo que alguna mà generosa fes arribar, als artistes italians, floretes com aquesta y les que nosaltres cullim per compte propi. Potser, ara que encara hi son a temps, sabrien posar a rotllo el *trano* del Plà de les Comedies, guanyant-se una bona temporada teatral.

En Santiago Rusiñol se'ns ha endut la llebra d'aquesta Redacció. Una llebra suculent i guinyolesca que'ns disposàvem a servir íntegra, tràgica i ben guisada, a nostres llegidors espantadiços.

Caçà l'animalet, per aquestes Societats Recreatives, un redactor del periòdic. I quan ja'ns preparàvem a comentar-ne les gracies i substancia, veureu que'l gran humorista se'ns presenta i crida «part hi vui.» Doncs què haviem de fer? Regalar-li el *portento* tot sencer i el dret a comentar-lo. Talment hem procedit i de segur, de segur que en *La Esquella* d'aquesta setmana, secció «Glosari» signada «Xarau», ja deu publicar-s'hi l'autopsia de la llebra, feta per en Santiago Rusiñol.

Se tracta, cavallers, de un programa guinyolesc que's repartia aquets dies amb molta profusió i fruició extraordinària. Pollet reviscolat, encara, de les gallines den Sainati. Però amb agravants, com se suposa; caixes de mort en perspectiva i *funeraries* endoina. I amb consells a les senyores, per contenir les emocions i el crit... I finalment, rematant la desfeta, un gran anunci macàbric oferint-se galantment, als bons espectadors, pel trasllat del cadavre...

Fins aquí hem arribat. *El Poble* i *El Teatre Català* ja cridaven «alerta!» de resultes de semblant putrefacció que s'otereix en espectacle. Calia quelcom més. S'imposa un escarment, un càstic, la pública vergonya premiant aquets desaprensus de barriada. I res més eficaç com posar-los en ridícul per una autoritat reconeguda.

Per xó celebrem, doblement, que en Santiago Rusiñol hagi volgut encarregar-se de cantar-les ben clares desde un periòdic popular. Llegirem la embestida amb aquell *regocijo*. I prometem reproduir-la la setmana entrant, com gloriós epílec de la nostra campanya en prò de la dignitat de l'art escènic compromesa per certs toca-campanes.

En vista del bon èxit obtingut a Figueras per l'anterior companyia de declamació que hi actuà, la Empresa del Teatre Principal de la ciutat empordanesa ha format una selecta llista de comedians que treballaran allí durant aquesta quaresma.

Son primeres figures de l'elenc l'Emilia Baró i en Carles Capdevila.

Actrius: senyores Plà, Fornés, Cotó, Xifreu, Fornés, (M) i Huguet. Actors: Capdevila, Daroqui, Bozzo, Bardem, Sirvent, Bonet, Lluellas, Baró i Muns (Ll.)

Debutaran aquest dissabte, ab la traducció catalana de *Els hipòcrites*.

Els desitgem una bona temporada.

A les moltes preguntes que rebem sobre el destí de les obres enviades al Concurs obert pel Sindicat d'Autors, ja s'hi han donat varies respostes, oficials i oficioses.

Totes coincideixen afirmant que, essent molts els concursants, el Jurat no pot llegir les obres amb la pressa que els impacients voldrien. Però que tant prompte siguin llegides, se publicarà el veredict, entregant-se els premis als guanyadors.

També's procurarà estrenar les obres en algún teatre d'aquesta ciutat.

D'ADMINISTRACIÓ:—Recordem als subscriptors que estan en descubert en aquesta Administració, que'ls estimarem efectuïn el pago dels trimestres que tenen pendents, a la major breutat, puig, a més de retirar la subscripció als que no compleixin, tindrem el gust de publicar els noms dels que s'hagin declarat morosos, a fi de que no puguin enganyar a cap més empresa periodística.

Creiem d'interès per a nostres lectors comu- nicar que:

—L'actor Bartomeu Pujol y l'actriu Teresa Arquer, que habien traslladat sa residència a Berga, tornen a viure entre nosaltres, essent son nou domicili al carrer Urgell, 84, principal.

—S'ha sortit de la companyia del Teatre Cervantes, de Madrid, l'actriu Montserrat Faura, que feia un mes qu'hi actuava. Per tal motiu ha tornat a fixar sa residència a Barcelona.

—Les postals d'artistes catalans, a 25 centims, se troben de venda a can Bonavia, Plassa del Pi, 5, (al recó.)

—Dintre de poques setmanes sortiran a llum sis comedies noves de la col·lecció del «Teatre de Nois» que amb tant èxit ve publicant son autor l'Angel de Rius Vidal.

—Dimars va marxar cap a Ibiza, a on s'hi estarà quatre o cinc setmanes, l'eminent artista Santiago Rusiñol; allí pensa escriure l'anunciat sàinet *L'Homenatge*.

—Les societats recreatives que desitgin veure ressenyades ses funcions teatrals en LA ESCENA CATALANA, deurán enviar an aquesta redacció el programa i l'invitació corresponent a fi de poguer-hi enviar un delegat especial.

—La companyia Santacana, demà, a Igualada, al Ateneu, representarà *L'home de palla*. Formen part del elenc els prestigiosos elements Antonia Verdier, Elvira Fremont i Ramona Mestres.

—Els autors que tinguin presentades obres a l'empresa del Sindicat regentada pel senyor Pous i Pagès, i desitgin recollir els exemplars, poden efectuar-ho en nostra Administració (Plassa del Pi, 5) que es aon han quedat depositades. Entenguis que no'ns referim a les obres del Concurs. D'aquelles ja en parlem en la secció de *Noves*.

CORRESPONDENCIA

A. Ramoneda. No senyor, el senyor Franquesa no tornarà a fer teatre català; ja pot pujar-hi de pens. La llista d'obres que envia, la hem llegida i devem dir-li que casi totes ja estan publicades. Com vol que les tornem a publicar? Solsament se publiquen en el folletí les obres qu'estan agotades o les inèdites. De les inèdites que vostè anota, algunes ja les tenim en cartera, les altres no fan per casa.

A. D. R. Avui ja en parlem en la secció de *Noves*.

P. D. S. Sí, senyor; ara som més tocats i posats en l'admissió de versos. Aquets d'avui pot donar-los al oblit.

J. Torresana. No conec cap actriu que's digui Foure, a no ser que vulgui dir Faura? Aquesta viu al carrer Montaner, 10, quart pis.

A. A. P. Deu ser una equivocació del corresponent, ja que l'obra que va representar-se es *El lladre*, i no *El bon lladre*, per xò diu: la traducció; l'autor de la peça anomenada *aun no ha llegat a tanto*. Respecte a lo de *El lladre honrado* den Parelleda, estrenat de poc a Madrid, opinem igual que vostè; tenim prou amistat amò en Melton per que'ns ho hagués participat abans.

D. C. S. Homel... Si vegés les cartes que rebem!... La veritat, fa mandra de contestar-les totes; per altre part tenim establiment obert pera que moltes d'aquestes preguntes se'ns puguin fer verbalment. Lo que vostè mateix diu de que li contesti quines son les obres de metat de preu, no pot fer-se en la correspondència, però, vaja, li diré en forma dissimulada. Se conformen en cobrar la metat de les propietats els autors de les obres plaspades del castellà; aquets fan lo d'aquell del conte de les escombres; les roben fetes i per xò

les abandonen de preu. Què qui son aquets senyors? Doncs tots els que criden contra el Sindicat, per què com que de sindicalista sols pot ser-ho el que es autor... comprèn? Està clar que hi ha escepcions, vull dir qu'hi ha algún autor que no es del Sindicat, però aquet ja es diferencia dels altres perque no fa la bugadera ni ofereix les seves produccions amb el 50 per cent de rebaixa.

Un que vol saber-ho: Efectivament; les 30 mil pessetes van destinades a Teatre Català, per a aquest mateix any, a l'empresa que'n sigui guanyadora, segons disposició de la ponència que el consistori nomenarà.

J. P. M.: A. D. P.: La consideració que'ns mereixen les firmes de vostès, fa que, amb tota franquesa, els diguem que les composicions darrerament rebudes no estan pas a l'altura dels altres treballs publicats aquí mateix.

M. C.: No tenim temps pera ocupar-nos de seguir el rastre que'ns proposa. Si vol un consell, procuri, també, no tenir temps per perdre. Dongui una nova orientació a la seva vida. De lo contrari, sofriria molt. La ingenuïtat que revela la carta que hem rebut, ens imposa respecte. Perxò no prenem en broma ses confidències sentimentals.

J. P.: No'n tenim passí d'aquest teatre: amb això queixis an el senyor Guillemany.

P. D. F.: Aquesta setmana s'acabarà de repartir *La Creu* als subscriptors de fora.

M. F.: D'una manera o altra hem de castigar an els mal-pagadors. No's podot pas queixar, que bé li hem donat prou plas per a que pugés complir; vostè mateix, fa tres mesos que va dir que passaria... y encara l'espero. Apa, una mica d'ansia!

Ll. S. C.: Aquella gacetilla de que alguns se llegaren hasta el Cementerio nuevo, deu ser feta del redactor musical, oi? Redeu! Què fa aquest llamp que no cau?

SE ESTÁ AGOTANT EL SUPLEMENT DE LA ESCENA CATALANA MAX KING o LA BOJERÍA DE UN MICO

20 Cts. Enquadernat: 30 cts.

PROXIMAMENT

Justicia!

La Escena Catalana

Realista Teatral.—Surí cada dissabte

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Un trimestre. 2 pessetes.— Un any: 7'50 pessetes

NÚMERO SOLT: 15 centims.

Pago a la bestreta

Redacció y Administració: Plassa del Pi, 5.— Barcelona